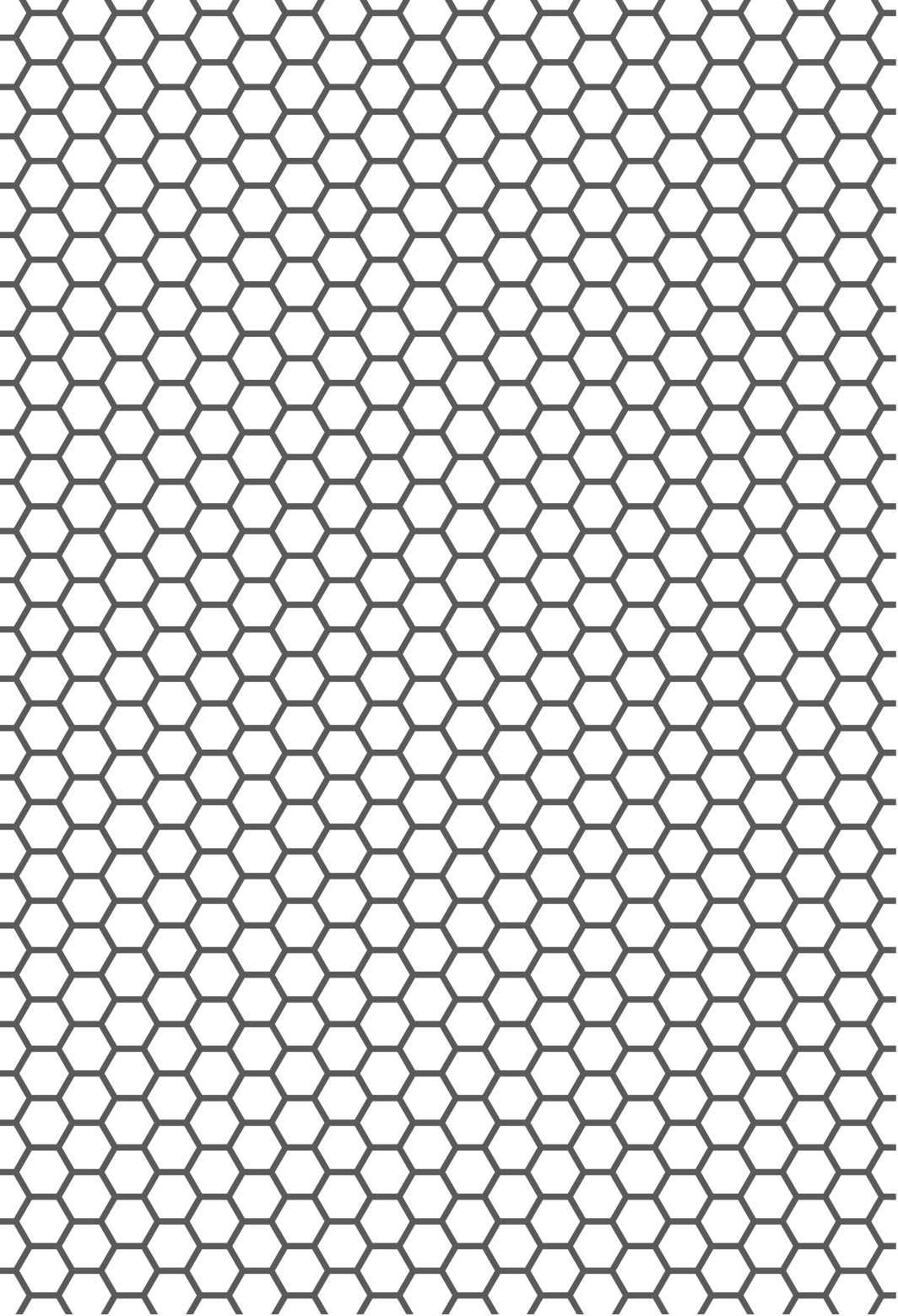

ANJA MUGERLI

A méhcsalád

Anja Mugerli

A méhcsalád

Fordította REIMAN JUDIT

TYPOTEX

Az Európai Unió társfinanszírozásával

Az Európai Unió finanszírozásával. Az itt szereplő vélemények és állítások a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) hivatalos álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem vonható felelősségre miattuk.

Anja Mugerli: *Čebelja družina*

Copyright © Cankarjeva založba - Založništvo, d.o.o., Ljubljana, 2021

Hungarian translation © Reiman Judit, 2023

Hungarian edition © Typotex, Budapest, 2023

Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

TYPOTEX VILÁGIRODALOM

ISSN 2064-2989

ISBN 978 963 493 235 2

Kedves Olvasó!

Köszönjük, hogy kínálatunkból választott olvasnivalót!

Újabb kiadványainkról, akcióinkról a www.typotex.hu
és a facebook.com/typotexkiado oldalakon értesülhet.

Typotex Kiadó

Alapította Votisky Zsuzsa, 1989

A kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

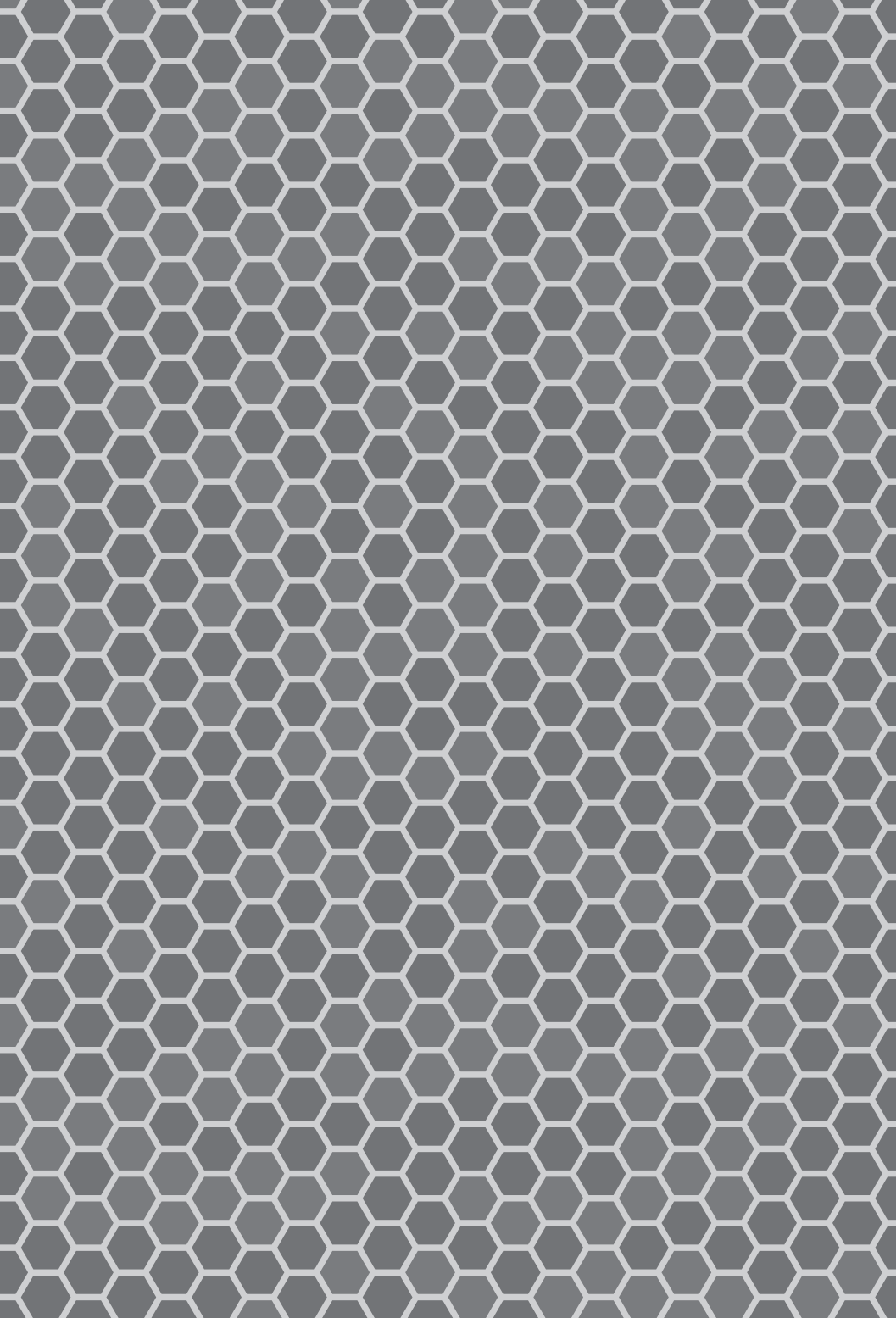
Felelős kiadó: Németh Kinga

A borítót tervezte és a kötetet gondozta: Kiss Barnabás

Nyomta és kötötte: OOK-PRESS Nyomda, Veszprém

Felelős vezető: Szathmáry Attila

Anyámnak

Az almabolond

A lépcsőn mindenféle holmik gurulnak lefelé. Egy alma a küszöbömnél landol. Mezítláb kilépek a lépcsőházba, ahol egy görnyedt öregasszonyt pillantok meg, aki a piszkos falhoz támaszkodva kapkodva veszi a levegőt. Kérdésemre, hogy jól van-e, csak végigmér sötét, átható tekintetével. Megpróbálok rájönni, vajon melyik lakáshoz tartozhat, de nem jutok semmire. Ügyetlenül a hóna alá nyúlok, és felsegítem. Betessékelem a lakásba, és leültem arra a székre, amelyet egy perccel azelőtt még kitartóan bámultam, abban reménykedve, hogy a pusztá tekintetemmel elérem, hogy materializálódjon rajta

egy bizonyos emberi alak. Most ez az öregasszony ül rajta. A ráncok térképe meglágyítja a tekintetét, arcbőrét láthatóan a szél és a tűző nap cserzette barnára. Kimegyek a lépcsőházba, összeszedem szanaszét heverő holmiját. Az ütődött almákat a szatyor tetejére teszem.

– Meg fognak rothadni – mondja mély, kissé rekedt hangon.

– Kér egy pohár vizet?

Tekintetével követ a konyhába, ahol a tűzhelyen két lefedett tányér áll.

– Almát kérek.

Kártyavárként rombolom le a nagy műgonddal megterített asztalt. A csillogó evőeszköz és kristálypoharak helyére tányérrt, kést és egy piros almát teszek a terítőre. Orromat szúrja a kialudt gyertyák füstje. Eszembe jut, hogy felkapcsolom a mennyezeti lámpát, mert az anyóka bizonyára rosszul lát, aztán meggondolom magam, és csak a komódon lévő kis asztali lámpát hagyom égve. Leülök vele szemben. Árnyékunk a falon egy cigányasszony sátrában látott két árnyékra emlékeztet. Kislány koromban az apámról szerettem volna híreket hallani a tarka kendős asszonytól, aki az asztalon át felém nyújtotta mindkét kezét, és közölte, hogy a jobbikba tegyem a pénzt, a balba pedig a tenyeremet. Az anyóka szeletekre vágja az almát, egyiket eszi a másik után, én pedig valahogy arra várok, hogy az alma segítségével majd választ ad minden kérdésemre, amelyek az elmúlt két órában megfordultak a fejemben. Ám mindössze annyi történik, hogy újabb almát vesz ki a szatyorból, enni kezdi, és megkérdezi, hogy kérek-e én is. Az asztalnál ülünk, esszük az ütődések helyén megbarnult, finom, sárga húsú almát.

– Remélem, nem foglaltam el senkinek a helyét.

Vagy megszöksz, vagy megszöksz jut eszembe a gyerekkori mondás. A CD már rég lejárt, az étel kihűlt, az alma savanyú-édes illata terjeng a levegőben.

– Ma van az évfordulónk. Matevž biztos most is ott maradt a próbán. Ő karmester. Egy szimfonikus zenekart vezényel. Három hónap múlva lesz az esküvőnk – remélem... – Elmosolyodom a saját szavaimon.

– Sokat utazik – teszem még hozzá, mintha magyarázkodni akarnék.

– Az én férjem is sokat utazott, mindenfajta kocsmába. Egyszer kizártam a lakásból. Ez pár hónapig segített, aztán minden visszatért a régi kerékvágásba.

Szavai lefegyvereznek, hirtelen ráébredek, hogy mezítláb vagyok, és nagyon kényelmetlen a rajtam lévő szűk ruha. Az anyóka tekintete végigsiklik a földön heverő magas sarkú cipőmon, át az íróasztalomon tornyosuló könyv- és szótárhalmig.

– Amikor nem ivott, mindig ezt csináltuk – a tekintete megpihent rajtam –, csak ültünk az asztalnál, és almát ettünk. Mindketten almabolondok voltunk. Ha egyszer elkezdtük, nem tudtuk abbahagyni. Olyan volt, mint a katarzis. Az utolsó falatot mindig nekem tartogatta. Ezután egy ideig minden rendben ment, csakhogy ez nem volt igaz.

Nehezen tápázkodik fel. Ragaszkodom hozzá, hogy én vigyem a szatyrát. Lassú léptekkel kapaszkodunk fel az utolsó, ötödik emeletre, ajtaja épp az enyém fölött van, a tetőterasz kijáratánál. Jó éjszakát kívánunk egymásnak.

Éjszaka arra ébredek, hogy Matevž nyitja a bejárati ajtót. Meggyújtom a lámpát az éjjeliszekrényen, és felülök az ágyban. Gyorsan leveszem a bugyimat, és a párnám alá gyűröm. Matevž alighogy belép, mentegetőzni kezd, *édesem, felébresztettelek, bocsáss meg, megint elhúzódtam a próba...* A hálószobában úgy záporoznak a szabadkozások, mint a szétdobált ruhadarabjai. Lépkedek utána, felszedetem, pulóver, ing, nadrág – izzadság-, parfüm- és dohányszag árad belőlük.

– Nem érti, hogy én tökéletességre törekszem... Mozartot egyszerűen *nem lehet* fél gőzzel játszani... ha valaki hallgatna rám, már rég nem itt lenne!

A víz zúgásán áttörő mondatfoszlányokból próbálok egész gondolatokat összerakni. Már megint dühös a csellósra, vagy a koncertmesterről beszél, akivel állandóan veszekednek?

– Már rég le kellett volna váltanom, az biztos.

Meztelenül áll előttem, vizes hajjal. Szeretnék beszélni vele az elmúlt napról, a szövegről, amit éppen fordítok, arról, hogy mennyire vártam rá, mint már annyiszor, és arról, hogy bár a kérései mindennaposá váltak, még mindig aggódom miatta. Beszámolnék a különös találkozásról a lépcsőházban, ráadásul olyan hévvel és könnyedséggel, ahogy ő beszél nekem magáról nap mint nap. Ám a szavak megakadnak a torkomon, mintha egy almadarab állná az útjukat, és mielőtt még elmúlna a pillanat, Matevž az ágyra fektet, és felgyűri a hálóingemet. Nyelvével föl-alá jár a testemen, már-már hagyom, hogy magával ragadjon, aztán a nyelve hegyével megérinti a köldököm, mire a hasamból eltűnik minden puhaság. *Almabolond*. Csak akkor jövök rá, hogy hangosan is kimondtam a szót, amikor csodálkozva felnéz rám. Feljebb húzódom, egészen az ágy fejéig.

– Vártalak.

Világoskék tekintete jeges, mint az északi tengerek.

– Nem mondtam, hogy sajnálom? – Szája egyenes vonala mókás, hazug mosolyra görbül. – Jóváteszem.

A nyakamra nyomott csókja sietős és nyálás.

– Ha jóvá akarod tenni, vedd ki szabadságot hétvégére. Menjünk el valahová. – A követelésnek szánt szavak kimondva könyörgésnek hatnak.

– De hát tudod, hogy próbálnom kell. Két hét múlva koncert.

– Már teljesen jók vagytok, hallottalak titeket. Legfeljebb apróságok vannak hátra.

– Apróságok? – Arrébb húzódik. – Ezt úgy mondd, mintha lényegtelen lenne.

A nyelvéről legördülő keménység az arcomba csapódik.

– Már hogy volna az. Nem úgy értettem.

Átölelem, megcsókolom, nyelvemet az ajkai közé fúrom. Egyetlen mozdulattal felgyűri a hálóingemet, és rám fekszik. A lökések közben mintha hallanám, hogy Mozartot dúdolja.

A rítusokban, amelyek két életszakasz közötti átmenetet jelölnek, látszik a legjobban – egyrészt a megtisztulás, másrészt az ismétlés folytán –, hogy hogyan tompul a tisztátalanság fénye, amely a létezését keletkezésében és változásában körülveszi.*

A fenti idézet arra a rituáléra emlékeztet, amellyel gyerekkoromban találkoztam. Miután anyámmal egyedül maradtunk, még közel egy évig abban a lakásban laktunk, amely tele volt apám holmijával és szagával, mindaddig, amíg anyám egy nap

* Összefoglalás Jean Cazeneuve: *Sociologie du rite* (tabou, magie, sacre) c. műve alapján (szlovén fordítás: Neda Pagon).

meg nem elégelte: dobozokba rakta az összes cuccát, és elvitte valahová. Engem meg sem kérdezett, hogy szeretnék-e megtartani magamnak valami emléket, de nem is akartam volna. Nem kellett apám holmijai ahhoz, hogy érezzem a jelenlétét, hiszen számomra ő több volt mint pusztá emlék. Ott volt velem reggel, amikor felébredtem, délután, amikor eljöttem az iskolából, és este, amikor lefeküdtem. Ám a leginkább akkor volt jelen, amikor anyámmal a konyhaasztalnál ettünk. Anyám ugyan apám minden holmiját kidobta, de arra nem gondolt, hogy a harmadik konyhaszéket is elvigye a lakásból. Így minden étkezésnél az üres széket bámultam, és gondolatban apámmal beszélgettem, mintha valóban ott lenne. Ugyanannyira szükségem volt erre, mint az ételre a tányéromon, de még ennél is többet jelentettek nekem apám válaszai, amelyeket tényleg hallottam. A lakás, ahová ezután költöztünk, kisebb volt, az egyetlen hálószobát én kaptam meg, anyám pedig minden este kinyitotta magának a kanapét a nappaliban. A konyhában csak két szék volt. Apám soha többé nem szólalt meg, mintha neheztelne azért, hogy az új lakásban már nem jutott neki hely, de az is lehet, hogy egyszerűen kinőttem azt az üres széket. Most viszont már egy ideje úgy érzem, hogy az az átkozott szék visszatért. Matevž ígéretei csak halmozódnak, mint almahéjak a komposzton, és már annyi van belőlük, hogy attól félek, hogy sohasem fognak lebomlani, és beborítják az egész kertet. Mostanában arra eszmélek, hogy szeretnék vele valamit közölni, de nem találok a megfelelő szavakat. Ahelyett, hogy megszólítanám, egyre jobban belemerülök az előttem levő szövegbe még akkor is, amikor nem ülök az íróasztalomnál. Észrevétlenül

átlépek egy másik dimenzióba, egy erdőben járok, tábortüzek között, amelyek ereje állítólag élteti a napot, körülöttem álarcos emberek táncolnak. Olykor arra ocsúdom, hogy betévedtem egy rossz utcába, de néha az is előfordul, hogy Matevž néz rám meglepetten, amikor belépek – mintha elfelejtette volna, hogy még mindig itt vagyok.

Egy zacskó almával felmegyek az ötödik emeletre, és bekopogok. A néni kötényben nyit ajtót, főzőkanállal a kezében. Futó pillantást vet az almákra.

– Meg vannak mérgezve?

Elakad a szavam, aztán meglátom a mosolyt az arcán. Int, hogy lépjek beljebb. Bizonytalanul lépkedek utána a lakásban, amely ugyanolyan, mint az enyém, mégis más: itt az előszoba falát sötét faburkolat fedi, a hosszúkás nappali és a szűk konyha között még áll a válaszfal, amit mi Matevžszal már rég lebontottunk, hogy nyerjünk még egy kis helyet és fényt. Az erkélye tele virággal, amihez nekem nincs türelmem – innen egész az erdőig ellátni, és még azon túl is. A lenyűgöző kilátás belém fojtja az előre eltervezett kérdéseket arról, hogy mióta lakik itt, és hogy lehet az, hogy még sohasem találkoztunk. A néni lazán a kanapéra dobja kötényét a főzőkanállal együtt, az almákat az asztalra teszi egy üveg whisky és egy félig teli pohár mellé. A tekintetem láttán megszólal:

– Azt hittem, a férjem unokaöccse jött. Ha megtudná, hogy délelőtt tizenegykor iszom, kapásból bezáratna az öregek otthonába. Ravasz, mint a róka, és csak az alkalomra vár, hogy mindezt megkaparintsa.

Karjával átölelő mozdulatot tesz a levegőben, majd leül az asztalhoz, ahol – gondolom – pohárral a kezében ült, amikor bekopogtattam.

Talán a whisky teszi vagy az alma, nem tudom. Fél óra elteltével együtt nevetgélünk olyan történeteken, amelyek az ő néhai férjét és az én jövődöbelimet a legkínosabb színben tüntetik fel. Nevetve mesélem neki, hogy Matevž szex közben Mozart 40. szimfóniáját dúdolja – neki, aki a nagyanyám lehetne –, el sem tudom hinni.

– Anyámnak határozott véleménye volt Matevžről. *Túl nagy a többi emberhez képest, agyon fog taposni.* Ez volt a kedvenc szavajárása.

A néni az asztal szélére tolja a poharat, a zacskóból kivesz egy almát, felvágja. Pár pillanatig csöndben eszünk.

– Hogy ismerkedtetek meg?

Mesélek a könyvről, amit akkoriban fordítottam. Nem sokat tudtam a klasszikus zenéről, ezért szükségem volt egy szakértőre, aki elmagyaráz bizonyos dolgokat és kifejezéseket...

– Úgy terveztem, hogy beülünk egy kávézóba. Magammal vittem egy listát a kérdéseimmel. A kávézó helyett nála kötöttünk ki. Párnákat dobott a szőnyegre, és feltett egy CD-t. Közölte, hogy nem írhatok olyasmiről, amit nem értek. Később estig hevertünk egymás mellett a földön, hallgattuk a CD-ket. Hazafelé menet már szerelmes voltam belé, miközben a klasszikus zenéről pont ugyanannyit tudtam, mint előtte.

Azon kapom magam, hogy mosolyogva nézek ki az ablakon. Az ablaküvegen látom a tükörképemet, és ráébredek, hogy a mosolyom nem boldogságot sugároz, hanem valamilyen nosztalgia lappang benne valami iránt, ami nincs többé.